

Bertolt Brecht
Cum cucerești un înger
Poeme erotice

malul
albastru

Bertolt Brecht

Cum cucerești un înger

Poeme erotice

Traducere din limba germană,
tabel cronologic și postfață
de Gabriel Horațiu Decuble

Cum cucerești un înger

Poeme erotice

Tabel cronologic

- 1898** La 10 februarie se naște, la Augsburg, Eugen Berthold Friedrich Brecht, fiul lui Berthold Friedrich Brecht (ulterior directorul unei fabrici de hârtie; 1869-1939) și a Sophiei (născută Brezing).
- 1914** Primele preocupări literare datează încă din perioada gimnaziului (poezii, reportaje, recenzii, proză scurtă).
- 1916** O cunoaște pe Paula Banholzer, prima mare iubire, căreia familia îi interzice însă căsătoria cu Brecht.
- 1917** Susține bacalaureatul. Se înmatriculează la universitatea din München, unde studiază medicina și științele naturii.
- 1918** La 1 octombrie, Brecht este recrutat ca soldat sanitar. În noiembrie este concentrat la Augsburg. Scrie piesa de teatru *Baal*.
- 1919** La 30 iulie i se naște primul fiu, Franz.
- 1920** Sophie Brecht moare în urma unui cancer la sân.
- 1922** La 29 septembrie are loc premiera piesei *Tobe în noapte*, la München, unde Brecht este director de teatru și regizor. Apare drama *Baal* în format carte, după ce editura ezitase timp de doi ani să o publice, temându-se de o eventuală interdicție. Primește premiul Kleist. La 3 noiembrie se căsătorește cu cântăreața de operă Marianne Zoff (1893-1984), cu care va avea o fiică, Hanne (născută la 23 martie 1923).

- 1924** Se stabilește la Berlin, unde lucrează pentru Deutsches Theater ca director dramatic. Începe lungă și rodnică prietenie cu compozitorul Kurt Weill (1900-1950), cu care avea să realizeze mai multe proiecte de *musical*.
- 1926** Scrierile sale devin tot mai pătrunse de ideile marxiste. Totuși, în ciuda simpatiei politice asumate, nu devine membru al Partidului Comunist din Germania (KPD). La 3 noiembrie i se naște fiul Stefan, rod al relației cu actrița Helene Weigel (1900-1971). Paralel cu ideile politice, își dezvoltă și primele concepții despre teatrul epic.
- 1927** Colaborează cu teatrul Erwin Piscator. Divorțează de Marianne Zoff.
- 1929** La 10 aprilie se căsătorește cu Helene Weigel.
- 1930** Are loc premiera operei *Ascensiunea și Declinul orașului Mahagonny*. La 28 octombrie i se naște a doua fiică, Barbara. Apare *Povestiri despre domnul Keuner*.
- 1931** Are loc premiera filmului *Opera de trei parale*. Lucrează la scenariul filmului *Kuhle Wampe sau Cui îi aparține lumea?*, dedicat problemelor proletariatului.
- 1932** La 31 martie, cenzura îi interzice filmul *Kuhle Wampe*, pe motiv de propagandă comunistă. La 30 mai, în urma unor proteste publice, filmul este admis să fie proiectat în premieră, dar într-o formă puternic cenzurată.
- 1933** La 28 februarie, la o zi după incendierea Reichstag-ului, Brecht părăsește Germania împreună cu familia. Ajunge întâi la Praga,

apoi la Viena, apoi în Eleveția și, de aici, în Danemarca. În perioada exilului scrie multe poezii, cu conținut aproape exclusiv antifascist. Tot din această perioadă (până în 1941) datează multiplele relații amoroase cu Margarete Steffin, Elisabeth Hauptmann, Ruth Berlau, împreună cu care constituie un adevărat „clan“ în exil.

- 1934** Apare *Romanul de trei parale*.
- 1935** I se retrage cetățenia germană. În iunie participă la primul Congres Internațional al Scriitorilor la Paris.
- 1937** La 16 octombrie are loc premiera piesei *Pistoalele doamnei Carrar*, la Paris, cu Helene Weigel în rolul principal.
- 1939** Se mută în Suedia. Scrie *Poezii din Svendborg*.
- 1940** În urma invaziei trupelor naziste în Danemarca și Norvegia se mută în Finlanda.
- 1941** Se află în exil, în Finlanda, unde scrie parabola teatrală *Ascensiunea lui Arturo Ui poate fi oprită* (premiera în 1958), inspirat fiind de unele impresii strânse în timpul călătoriei din SUA în 1935-1936. La 19 aprilie are loc premiera piesei *Mutter Courage și copiii ei* la Zürich. Emigrează în SUA.
- 1943** La New York întâlnește o seamă de intelectuali germani din exil. Devine membru al Consiliului pentru o Germanie Democrată. Fiul său cade pe frontul de Est.
- 1945** În urma bombardamentelor atomice de la Hiroshima și Nagasaki, revizuieste piesa *Viața lui Galilei*. În prima variantă, scrisă în Danemarca, Galilei reprezenta tipul savantului independent. În varianta americană, cercetările savantului devin o armă în mâna

politicienilor lipsiți de scrupule. În ultima variantă, rescrisă la Berlin în 1956, Galilei își deplânge propria lipsă de răspundere.

- 1947** Are loc premiera piesei *Viața lui Galilei* la Beverly Hills. Este citat de Comisia pentru Activități Antiamericane de la Washington. Imediat după acest episod este obligat să părăsească SUA, cu destinația Elveția.
- 1948** Apar *Povestiri din calendar* (versiune românească de S. Damian, EPLU, București 1967) și piesa *Cercul de cretă caucazian*.
- 1949** La 11 ianuarie, are loc premiera unei noi versiuni din *Mutter Courage și copiii săi*, la Berlin. Helene Weigel joacă rolul principal. La rugămintea lui Brecht, Weigel angajează actori pentru un ansamblu propriu. Se stabilește în Berlinul de Est. La 12 noiembrie, Berliner Ensemble – al cărui director artistic este Brecht – își inaugurează stagiunea cu piesa *Domnul Puntila și sluga său Matti* (traducere românească de Cornel Sava, jucată în premieră la Teatrul Național din Cluj, 1964). Apare *Micul organon pentru teatru*.
- 1950** Ia parte la ședința de înființare a Academiei Germane a Artelor, unde va fi vicepreședinte din 1954.
- 1951** La 7 octombrie este distins cu Premiul Național al RDG.
- 1953** În luna mai este ales președinte al PEN Est și Vest, în cursul celei de-a cincea adunări generale a acestei organizații. La 17 iunie este unul dintre intelectualii de vârf ai RDG care aprobă măsurile restrictive impuse de Partidul Unității Socialiste (SED) împotriva demonstranților, pentru ca la puțin timp după aceea să

se distanțeze definitiv de politica Partidului, în așa-numitele *Elegii de la Buckow* (1954).

- 1954** Berliner Ensemble se mută într-o nouă locație. La 18 decembrie, lui Brecht i se decernează Premiul Stalin pentru Pace și Înțelegere între Popoare.
- 1955** Brecht ia cuvântul la Congresul Consiliului German pentru Pace de la Dresda. Semnează, alături de alte 175.000 de persoane, o petiție împotriva Acordurilor de la Paris, prin care RFG era admisă în NATO.
- 1956** Pe 14 august se stinge din viață, ca urmare a unui infarct. Multe din opere apar, respectiv sunt jucate abia postum: piesele *Zilele Comunei* (1956), *Sfânta Ioana a abatoarelor* (1959), *Decăderea egoistului Johann Fatzer* (1976), romanul *Afacerile domnului Julius Caesar* (1957) etc., posteritatea lui Brecht fiind, de altfel, una impresionantă: a fost tradus în peste 50 de limbi, piesele sale sunt în continuare jucate cu succes pe cele mai mari scene ale lumii și anual se vând numai în Germania peste 300.000 de exemplare din cărțile sale.

Die Legende der Dirne Evlyn Roe

Als der Frühling kam und das Meer war blau
Da fand sie nimmer Ruh –
Da kam mit dem letzten Boot an Bord
Die junge Evlyn Roe.

Sie trug ein härenes Tuch auf dem Leib
Der schöner als irdisch war.
Sie trug kein andres Gold und Geschmeid
Als ihr wunderreiches Haar.

„Herr Kapitän, lass mich mit dir ins heilige Land fahrn
Ich muss zu Jeses Christ.“

„Du sollst mitfahrn, Weib, weil wir Narrn
und du so herrlich bist.“

„Er lohns Euch. Ich bin nur ein arm Weib.
Mein Seel' gehört dem Herrn Jesu Christ.“

„So gib uns deinen süssen Leib!
Denn der Herr, den du liebst, kann das nimmermehr zahl'n:
weil er gestorben ist.“

Sie fuhren hin in Sonn und Wind
und liebten Evlyn Roe.

Legenda târfei Evelyn Roe

Veni iar primăvara, cu cer înalt și cu
o mult mai azurie mare, parcă.
Urcă la bord, prinzând ultima barcă,
și juna Evelyn Roe.

Avea trupșorul zvelt și preamlădios,
îmbrăcat într-un laibăr mișos;
scumpeturi nu purta, nici alt odor,
doar părul bogat unduitor.

„Căpitane, ia-mă la bord, te rog, cu voi,
spre țara Domnului Iisus.“

„Tu ești frumoasă, țicniți suntem noi;
deci fie, urcă-te sus!“

„Domnul v-ajute! Sunt biată femeie,
iar sufletu-mi e dat lui Iisus.“

„Dă-ne doar trupu-ți. Ce să ne deie
la schimb Domnul tău, cum să ne-ajute?
S-a stins pe cruce și-i dus.“

Toți o iubiră pe Evelyn Roe,
Navigând într-acolo, pe soare și vânt,

Sie ass ihr Brot und trank ihren Wein
und weinte immer dazu.

Sie tanzten nachts. Sie tanzten tags
Sie liessen das Steuern sein.
Evlyn Roe war so scheu und so weich:
Sie waren härter als Stein.

Der Frühling ging. Der Sommer schwand.
Sie lief wohl nachts mit zerfetztem Schuh
von Raa zu Raa und starrte ins Grau
und suchte einen stillen Strand,
die arme Evlyn Roe.

Sie tanzte nachts. Sie tanzte tags.
Da ward sie wie ein Sieches matt.
„Herr Kapitän, wann kommen wir
in des Herrn heilige Stadt?“

Der Kapitän lag in ihrem Schoss
und küsste und lachte dazu:
„Und ist wer schuld, dass wir nie hinkommen:
So ist es Evlyn Roe.“

Sie tanzte nachts. Sie tanzte tags.
Da ward sie wie ein Leichnam matt.
Und vom Kapitän bis zum jüngsten Boy
hatten sie alle satt.

Ea pâinea-și mîncă, vinul lor îl bău
și plânse nopți și zile la rînd.

Dansară pe lună, dansară pe soare –
Matrozii nu mai făceau de cart,
Evlyn Roe era sfioasă și moale,
Ei săreau mereu peste gard.

Trecu cireșar, trecu și răpciune.
Desculță, nopțile petrecu
pe punte, iscodind, din vergă în vergă,
după o plajă, să-nalțe-o covergă,
sărmana Evlyn Roe.

Noapte de noapte dansă, zi de zi,
trupu-i părea mistuit.
„Dom’căpitan, când mai ajungem, zi-i,
la țarmul făgăduit?“

Căpitanul, cât timp în poală-i stătu,
o tot săruta și-i șoptea surâzând:
„De vină că n-acostăm prea curînd
Este doar Evlyn Roe.“

Noți și zile la rînd dansă grațios,
trupul de vlagă-și golea.
Și căpitan și cel din urmă matroz –
toți se săturară de ea.

Sie trug ein seiden Gewand auf dem Leib,
der siech und voll Schwielen war
und trug auf der entstellten Stirn
ein schmutzzerwühltes Haar.

„Nie seh' ich dich Herr Jesus Christ
mit meinem sündigen Leib.
Du darfst nicht gehn zu einer Hur
und bin ein so arm Weib.“

Sie lief wohl lang von Raa zu Raa
und Herz und Fuss tat ihr weh:
Sie ging wohl nachts, wenn's keiner sah,
Sie ging wohl nachts in die See.

Das war im kühlen Januar
Sie schwamm einen weiten Weg hinauf
und erst im März oder im April
brechen die Blüten auf.

Sie liess sich den dunklen Wellen und die
wuschen sie weiss und rein
Nun wird sie wohl vor dem Kapitän
im heiligen Lande sein.

Als im Frühling sie in den Himmel kam
schlug Petrus die Tür ihr zu;

Haina schimbă pe-un halat de mătasă
ieftin, pătat, zdrențuros,
iar pe fruntea-i căzută și arsă
părul cădea unsuros.

„O, Doamne Iisuse, cel mare,
nevrednic trup am, o cârpă.
Biată femeie-s și n-am apărare –
Tu nu Te cobori la o târfă.“

Din vergă în vergă, tiptil, făr' să cadă,
cu inimă grea, cu rănilor-n talpă,
trecu pe furiș, când nu-i ochi să vadă,
și, țuști!, în turburea apă.

Era un ianuarie cu frig și cu gheață,
Ea tot înotă, mereu mai departe,
Dar abia în aprilie sau încă în marte
Revine natura la viață.

Pluti pe negrele valuri ce, rând pe rând,
O spălară, o purtară domol,
Și-avea s-ajungă în tărâmul sfânt
Cu mult înaintea lor.

Nu veni vara și-un suflet ajunse în rai,
de poartă sân' Petru ținu:

Gott hat mir gesagt: Ich will nit han
Die Dirne Evlyn Roe.

Doch als sie in die Hölle kam
sie riegeln die Türen zu:
Der Teufel schrie: Ich will nit han
Die fromme Evlyn Roe.

Da ging sie durch Wind und Sternenraum
und wanderte immer zu
Spät abends durchs Feld sah ich sie schon gehn:
Sie wankte oft. Nie blieb sie stehen.
Die arme Evlyn Roe.

Domnul mi-a spus c-aici nu-i serai,
N-o vrea pe târfa Evlyn Roe.

I-ajunse pribeag sufletelul în iad;
dar și-aici un drac de poartă ținu
și aspru-i răcni: Nu am să rabd
o sfântă precum Evlyn Roe.

C-o sperie stelele, c-o mână furtuna,
ea a tot pribegit pân-acu'.
O văd: peste pajiști plutește, ca luna,
nu stă pe loc și tremură-ntruna
sărmana Evlyn Roe.

Was brauchen den Dirnen die Stirnen breit sein
Viel besser, die Hüften sind breit.
Es kommt mehr heraus und es geht mehr hinein
Und das fördert die Seligkeit.

La ce bun fruntea lată la o curviștină,
Mai bine șoldurile fie-i late.
Iese mai mult, mai mult îi intră-n savarină,
Iar asta ne-ntărește-n voluptate.